

حجاب ظلمانی و حجاب نورانی؛ مهم‌ترین موانع ارتباط با ملکوت

منظور از حجاب ظلمانی و حجاب نورانی چیست؟

سال‌هاست نماز می‌خوانم؛ اما لذتی از آن نمی‌برم!

سال‌هاست برای عبادت در دل شب بیدار می‌شوم؛ اما هنوز از این عبادت بهره‌ای نصیبم نشده!
سال‌هاست در مطالعات معرفتی و عرفانی غرق هستم؛ اما قلبم به بی‌قراری و بی‌تابی برای خدا و عالم غیب مبتلا نشده است!

شاید شما هم در سیر و سلوک انسانی خود با چنین چالش‌هایی مواجه شده باشید و برای‌تان سؤال باشد، که چرا بعضی اوقات با وجود عبادات طولانی، تشریف به زیارت اهل بیت (علیهم‌السلام)، بهره‌گیری از محضر اساتید و ریاضت‌های سنگین، همچنان در زندان تن اسیریم و سهمی از ارتباط با غیب نداریم؛ اما بعضی‌ها چنان با خدا، فرشتگان و اهالی ملکوت و غیب رفیق می‌شوند، که همه درهای آسمان به روی‌شان گشوده می‌شود؟ به راستی چه عواملی باعث می‌شوند که ما نتوانیم با خدا و اهل آسمان رابطه‌ای عاشقانه برقرار کنیم؟ آیا تاکنون درباره «حجاب ظلمانی و حجاب نورانی» چیزی شنیده‌اید؟

در درس‌های گذشته درباره مفهوم ملکوت صحبت کردیم و دانستیم که عالم دنیا مثل سایر پدیده‌ها، دارای باطن و ملکوتی است، که علت به وجود آمدن آن است، آن را دربرگرفته و اداره‌اش می‌کند و اگر فیض ملکوت حتی یک لحظه از دنیا برداشته شود، دنیا با تمام عظمتش از هم می‌پاشد. این ملکوت با همه جوانب و حقایق وابسته به آن، در اصطلاح قرآنی «عالم غیب» نامیده می‌شود. عالم غیب به وسیله حواس پنج‌گانه قابل درک نیست؛ اما از آنجا که قلب و روح ما از جنس همین عالم است، به راحتی می‌تواند با آن ارتباط بگیرد و به واسطه این ارتباط به احساس امنیت و آرامشی وصف‌ناپذیر دست پیدا کند.

معمولاً درباره مهارت‌های استفاده از غیب و روش‌های مؤثر در برقراری این ارتباط، سخن فراوان است. اما در مورد موانع موجود در این رابطه کمتر گفته شده؛ در حالی که اولین قدم در سیر و سلوک انسانی و ارتباط

با خدا و عالم غیب، شناخت موانع و حجاب‌های این مسیر است. به طور معمول هر کدام از ما در مسیر خودسازی و رشد بخش انسانی خود با دو دسته حجاب ظلمانی و حجاب نورانی رو به رو می‌شویم و تا زمانی که از این حجاب‌ها عبور نکنیم، حضور در کلاس‌ها و جلسات معرفتی و انجام اعمال نیک هیچ تأثیری در کیفیت رابطه ما با خدا و عالم غیب ندارد و حتی در دراز مدت ما را دچار قساوت قلب خواهد کرد. اگر طالب آن هستید که حجاب ظلمانی و حجاب نورانی را بیشتر بشناسید و روابط خود با خدا و عالم غیب را بهبود ببخشید، با ما همراه شوید. در این مقاله قصد داریم به طور اختصاصی درباره حجاب ظلمانی و حجاب نورانی که مهم‌ترین موانع ارتباط با غیب هستند، صحبت کنیم.

موانع ارتباط با غیب؛ حجاب‌های ظلمانی

هر کدام از حجاب ظلمانی و حجاب نورانی به شکلی بین ما و خدا فاصله می‌اندازند و جلوی رؤیت حقایق را می‌گیرند؛ اما تشخیص حجاب‌های ظلمانی معمولاً ساده‌تر است؛ زیرا غباری که در نتیجه آن‌ها بر دل می‌نشیند، واضح‌تر از حجاب‌های نورانی است. حجاب‌های ظلمانی معمولاً در نتیجه حملات جلو، عقب و چپ شیطان به وجود می‌آیند. حمله از جلو، همان دغدغه‌های بی‌موردی است، که باعث ایجاد ترس و نگرانی نسبت به آینده می‌شود. حمله از عقب، با به رخ کشیدن اشتباهات و یادآوری ناکامی‌ها و کدورت‌های گذشته همراه است. حمله از چپ نیز همان وسوسه‌هایی است که در نهایت به لغزیدن ما در صراط مستقیم و انجام گناه منجر می‌شود.

در این بین، [گناهان](#) معمولاً سهم بیشتری در ایجاد کدورت‌های قلبی دارند و مهم‌ترین مصداق حجاب‌های ظلمانی نیز همین گناهان و رذائل اخلاقی هستند. گناه، قلب را تاریک می‌کند و راه ارتباط با خدا را به روی ما می‌بندد. در این صورت هر چقدر هم تلاش کنیم و اعمال نیک انجام دهیم، نمی‌توانیم با خدا و عالم غیب ارتباط مؤثری برقرار کنیم؛ اگر با وجود مطالعات عرفانی، گوش دادن به مباحث معرفتی، انجام

مستحبات، اعمال خیر و ... هنوز از درون احساس غم و افسردگی داریم و از عبادت‌های خود لذت درست و حسابی نمی‌بریم، معنایش این است که جایی مرتکب گناه شده‌ایم. گاه یک بداخلاقی، بی‌اعتنایی به والدین، دل شکستن یا حتی ظلم در حق گیاهان و حیوانات، موجب می‌شود که ده‌ها سال زحمات مان هدر برود و از پیشرفت در مسیر سلوک بازمانیم.

به طور کلی گناهان به دو دسته گناهان بدنی و قلبی تقسیم می‌شوند؛ گناهان بدنی گناهانی هستند که به وسیله اعضا و جوارح صورت می‌گیرند و به شدت باعث عقب ماندن و در جا زدن افراد در مسیر سلوک می‌شوند؛ مانند شراب‌خواری، زنا، قمار، کتک زدن، خوردن مال حرام، غیبت و امثال این‌ها. در بین گناهان بدنی، هیچ‌چیز به اندازه لقمه حرام در کند شدن حرکت و توقف مؤثر نیست؛ زیرا لقمه حرام راه را برای ارتکاب گناهان دیگر نیز باز می‌کند؛ در نتیجه حتی اگر کسی اهل کارهای خیر و انجام واجبات و مستحبات باشد و یا حتی تحت تعلیم مستقیم پیامبر و معصومین (علیهم‌السلام) نیز بوده باشد، بازهم از آثار سوء لقمه حرام در امان نخواهد ماند.

دسته دیگر گناهان قلبی هستند، که آثار بسیار مخرب‌تری نسبت به گناهان بدنی دارند و جهنم حاصل از آن‌ها نیز طولانی‌تر و سخت‌تر از گناهان بدنی است؛ چون اصل و حقیقت وجودی ما، قلب ماست و اگر در اثر ارتکاب گناه، قلب دچار دگرگونی شود، به راحتی قابل درمان نیست. از این رو، تا زمانی که صفاتی همچون بخل، تکبر، حسادت، کینه، زودرنجی و امثال این‌ها در قلب ما باشد، نمی‌توانیم انتظار برقراری ارتباط مؤثر با غیب و خدا را داشته باشیم و به تبح از عبادات خود هم لذتی نمی‌بریم. همان‌طور که بدن ما در هنگام بیماری، تا زمان از بین رفتن عفونت یا خارج شدن ویروس از آن، حتی با خوردن بهترین غذاها قوی نمی‌شود، روح ما نیز در اثر انجام گناه، ضعیف و بیمار می‌شود و نمی‌تواند طعم ارتباط با غیب را بچشد؛ حتی اگر از محضر بهترین اساتید استفاده کنیم، یا بالاترین اعمال عبادی را انجام دهیم.

موانع ارتباط با غیب؛ حجاب‌های نورانی

شاید برای‌تان عجیب باشد، اما موانع ارتباط با غیب صرفاً محدود به گناهان و امور حرام نیست؛ بلکه بسیاری از اوقات کمالات عقلی، عبادات و صورت‌های مقدس نیز به اندازه گناهان و حتی بیشتر از آن‌ها، بین ما، خداوند و عالم غیب فاصله ایجاد می‌کنند. به این نوع موانع، حجاب‌های نورانی گفته می‌شود. یکی از مهم‌ترین حجاب‌های نورانی حجاب تکبر و خودبرتربینی است، که اتفاقاً در بین افراد مذهبی و افرادی که از کمالات عقلی و علمی بالایی برخوردارند، بسیار رایج است. دلیل این موضوع به حمله سمت راست شیطان برمی‌گردد. شیطان در این نوع حمله، با یادآوری کمالات افراد، آن‌ها را در دام خودشیفتگی می‌اندازد؛ تا جایی‌که خودشان را عامل کسب این کمالات می‌پندارند و بابت این موضوع حتی از خدا هم طلبکار می‌شوند!

صرف مقدس بودن یک عمل به معنای خوب بودن آن نیست. عمل خوب و صالح، عملی است که سازندگی و رشد ایجاد کند و اولین قدم در مسیر رشد نیز افزایش ظرفیت و سعه وجودی است. ما هرگز نمی‌توانیم دو لیتر آب را در یک ظرف یک لیتری جای دهیم؛ چون ظرف گنجایش آن را ندارد و سرریز می‌شود. در مورد کمالات هم همین‌طور است. قبل از کسب هر کمالی، به‌خصوص کمالات عقلی مثل کسب علم و کمالات فوق‌عقلی مثل نماز شب، حج، زیارت و ... ابتدا باید ظرفیت لازم برای دریافت آن کمال را در نفس ایجاد کرد؛ وگرنه نور آن کمال تبدیل به نار می‌شود و روزبه‌روز ما را از خدا، هدف خلقت، معصومین، فرشتگان و به‌طور کلی از عالم غیب و ملکوت دور و دورتر می‌کند. بسیاری از افرادی که در دوران دفاع مقدس به بهانه ارزشمند بودن علم، کرسی‌های علمی را به حضور در جبهه‌های جهاد ترجیح دادند، گرفتار همین آفت شدند. به‌طور کلی، شیطان در حمله سمت راست بسیار ظریف عمل می‌کند و کاری می‌کند که اولویت‌ها در ذهن ما جا به جا شود و بین عمل خوب و خوبتر، عمل خوب را انتخاب کنیم!

در این مقاله دربارهٔ مهم‌ترین موانع ارتباط با غیب یعنی حجاب ظلمانی و حجاب نورانی صحبت کردیم و گفتیم که حجاب‌های ظلمانی همان گناهان و ردائل اخلاقی هستند که در اثر ابتلا به آن‌ها، راه ارتباط با غیب به روی ما بسته می‌شود. در ادامه نیز به معرفی حجاب‌های نورانی پرداختیم و گفتیم که فقط صورت‌های حرام نیستند که مانع ارتباط ما با غیب می‌شوند؛ بلکه بسیاری از اوقات، کارهای خوب و مقدسی که انجام می‌دهیم، برای مان خطرناک شده و رابطهٔ ما با غیب را خراب می‌کنند. شما در سلوک انسانی خود، بیشتر با کدام یک از حجاب ظلمانی و حجاب نورانی رو به رو شده‌اید؟ چه مثال‌های دیگری از حجاب ظلمانی و حجاب نورانی به ذهن‌تان می‌رسد؟ برایمان بنویسید.